

بایسته‌های سیاست‌های علمی تجاری سازی آموزش عالی در برنامه هفتم توسعه

سارا بسطامی کتولی^a، رحمت الله اللهیاری^b

^a دانشجوی کارشناسی ارشد (دانشگاه تهران)

^b استادیار دانشگاه تهران

sara.bastami@ut.ac.ir

چکیده: امروزه سیاست‌گذاری علمی ابزاری بی بدیل برای رسیدن به اهداف و آرمان‌های جوامع می‌باشد. سیاست‌گذاری علمی بنا دارد آینده‌ای ممکن و مطلوب را در زمینه علم و دانش برای جامعه ترسیم کند. دانش زیربنای توسعه و ثروت است و برخلاف توانمندی‌های قابل توجه کشور در تولید علم، بیشتر مراکز آموزش عالی در زمینه‌ی تجاری سازی موفق عمل نمی‌کنند. یکی از اصلی‌ترین ابزارهای سیاست‌گذاری کشور در طول ۳۰ سال گذشته، برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. در چنین سندهایی تلاش بر آن است که با تجهیز و هدایت منابع مالی، فیزیکی، انسانی و حتی سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی کشور در یک افق میان‌مدت (۵ سال)، فاصله کشور با شاخص‌های مطلوب توسعه‌یافتگی کاهش یابد. ایجاد بستری برای تجاری سازی دانش و پیش‌بینی آن در برنامه توسعه هفتم، علاوه بر فراهم آوردن ارزش‌های اقتصادی برای کشور، منجر به رشد اقتصادی و فنی جامعه می‌شود. لذا مطالعه حاضر معطوف بر آخرین سند توسعه، برنامه هفتم می‌باشد.

کلمات کلیدی: سیاست علمی، تجاری سازی، آموزش عالی، برنامه هفتم توسعه

۱. مقدمه

اهمیت و تأثیر نظام‌های آموزش عالی و تحقیقات بر پیشرفت کشورها و سرعت توسعه آنها بر کسی پوشیده نیست. تربیت نیروی انسانی متخصص، تولید علم و ارائه راه حل برای مشکلات و مسائل حوزه‌های مختلف از جمله مهمترین مأموریت‌هایی است که این نظام‌ها برعهده دارند. بنابراین میتوان گفت برنامه‌ریزی و تکیه بر نقشه راه مبتنی بر وضعیت حال و آینده نظام آموزش عالی، از ضروریترین اقداماتی است که به عنوان امری فرابخشی باید مورد توجه دولت‌ها قرار گیرد. همچنین با در نظر گرفتن اینکه برنامه هفتم توسعه آخرین برنامه در تحقق اهداف چشمانداز ۱۴۰۴ و همچنین اولین برنامه در پیاده سازی رهنمودهای گام دوم انقلاب اسلامی است، توجه به اولویت‌ها به منظور جهت‌دهی واقع‌گرایانه و منطبق با نیازهای کشور در طول سال‌های برنامه از دیگر ضروریات زمان حال به نظر می‌رسد. از همین رو ضرورت دارد ظرفیت‌ها و نیازهای نظام آموزش عالی و تحقیقات کشور متناسب با شرایط و ملاحظات آن برنامه‌ریزی و جهت‌دهی شود. نظام آموزش عالی در عمر کمتر از یک قرن به نسبت سایر نظام‌های آموزش عالی دنیا با چندین قرن سابقه، عملکرد مفیدی داشته است. لکن برای ارائه تصویر واقعی و شفاف از وضعیت علم، فناوری و نوآوری کشور و کیفیت عملکرد الزام است وضعیت موجود مورد توجه قرار گیرد تا ضمن روشن شدن ابعاد مختلف موضوع، برای رسیدن به شاخص‌های کیفی معتبر مطابق با نیازها و اولویت‌های کشور، تلاش‌هایی صورت گیرد.

پژوهش حاضر با هدف ارائه اولویت‌های اساسی حوزه سیاست‌گذاری علمی تجاری سازی آموزش عالی در برنامه هفتم توسعه انجام شده است. به منظور دستیابی به اولویت‌های اساسی دولت سیزدهم در برنامه‌ریزی برای نظام آموزش عالی، یکی از الزامات غیرقابل انکار در بررسی وضعیت موجود آگاهی از چالش‌هایی است که این نظام را با اختلال‌هایی مواجه ساخته‌اند. شایان ذکر است چالش‌های ارائه شده در جدول از تحلیل اسناد بالادستی و مصاحبه با خبرگان علمی و اجرایی احصاء شده است. در ادامه با توجه به وضعیت ترسیم شده و همچنین چالش‌های احصاء شده، اولویت‌هایی که نیاز است تا در برنامه هفتم توسعه با نگاه تجاری سازی آموزش عالی مورد توجه قرار گیرد، همراه با راهبردها و سیاست‌های اساسی در آن زمینه گردآوری شده است.

۱.۱ ساختار کلی

۱.۲ تعاریف

سیاست علمی